

usporedbu koju bi mogli izreći okvirima materijalnog svijeta. Bijeda čovjekove nutrine zatrovane grijehom tolika je da je samo Presveto Trojstvo donijelo odluku poslati drugu božansku osobu da se utjelovi i vlastitom, dobrovoljnom žrtvom otkupi čovjeka, skine mu okove koji bi ga inače zauvijek sputavali i priječili mu put povratka u Očev dom.

»Otac milosrđa i Bog svakovrsne utjehe« (2 Kor 1, 3) opet nas, osobito po sakramentu ispovijedi, rehabilitira i obogaćuje milošću spasenja. Nezamislivo je vjerniku živjeti bez svijesti o neizmjernom Očevu milosrđu koje nadvisuje svaki grijeh, samo ako to milosrđe zna prihvatiti.

Slabi smo, svi nailazimo na poteškoće i zapreke na životnom putu, osobito mladi, zato je najdulje poglavlje, s vrlo ozbiljnim temama, upravljeno osobito njima, ali i svima drugima. Nije lako ostati na pravom putu kada uz njega postoje tolike reklame i oznake što odvede na stranputice nazvane najljepšim lažnim imenima. Najprije se mladom čovjeku poljuljaju vjernička uvjerenja, sruše ideali i na njihovo mjesto postave surrogati kao što su bezuvjetna sloboda, užitak bez granica... Autor ove knjige jasno progovara o svemu tome, ne zaustavljajući se tek na nabranjanju svih zavodnja pravim imenom, nego daje konkretne smjernice koje bi onome koji traži istinu i pravi put mogle pomoći u nedoumicama čije jasno rješenje glasi »Život biraj!« (Pnz 30, 19)

Zatim razmatramo (tek) neka osobita pomagala za vjernički život. Prihvatiti i ne odbiti Božje milosti, prihvatiti duhovno vodstvo, ne zanemarivati molitvu, utjecati se Gospi, činiti pokoru... To su tek neki savjeti o kojima p. Rusan progovara s najboljom nakanom da baci svjetlo na put kojim je krenuti prema slobodi od svekolikog ropstva koje danas vlada.

Razmišljamo o svećeništvu — bez kojega nema ni euharistijskog Isusa među nama, ni Kristove Crkve ni sakramenata i sredstava spasenja. Tako često znamo

zaboraviti na uzvišenost svećeništva. Mladima se prikazuje kao nešto što nema smisla, što nije utemeljeno u zdravom razumu. Nije rijetkost da i oni roditelji koji redovito pohađaju nedjeljnu sv. misu brane svojim sinovima svećeničko zvanje. A kao što rekosmo, nema uzvišenijeg poziva od ovoga. Svećenik je uvijek posrednik milosti i prinos, živa žrtva. Bez onih koji će hrabro i s povjerenjem prihvatiti ovo odgovorno zvanje, uz Marijinu pomoć, nema ni Crkve ni euharistijskog Krista.

Napokon, dolazimo do cilja za koji smo i počeli živjeti i koji cijeloga života osvajamo — do vječne sreće. Tolike religije i mudraci govore o nebu, svatko na svoj način i sa svojim shvaćanjem. Nebo je »ondje« i »onda« kada ćemo biti slični Bogu, posjedovati svako dobro. Sve će moći naše duše i tijela biti zadovoljene, za čime u ovom svijetu možemo samo čeznuti. Bit ćemo u društvu najdražih i najboljih. Sve su to jasna i sigurna obećanja koja su nam kroz stoljeća prenošena Starim zavjetom, a onda i dolaskom samoga Sina Božjega. Koliko god tražili ispunjenje svojih nada u mnogim drugim stvarima, samo jedno je sigurno: jedino s Bogom je sigurna nada jer njegova ljubav seže u vječnost.

Antonio Kolar

Alfred Schneider, *Mariologija. Djevica Marija u otajstvu Krista i Crkve*, FTIDI, Zagreb 2008, 61 str.

Knjiga *Mariologija* je sinteza teološkog promišljanja Alfreda Schneidera o značenju i ulozi Blažene Djevice Marije u Crkvi koja je prisutna u svijetu kao povijesna činjenica i kao otajstvena stvarnost. Upravo zbog toga je Marija, kako ističe i sam autor, neprestani predmet promišljanja u crkvenim dokumentima i teološkim nastojanjima da taj jedinstveni lik zauzme pravo mjesto u povijesti spasenja. Stoga je razumljivo pitanje koje se s njom trajno povezuje: je li ona

vidljivo društvo ili nevidljiva stvarnost? Njezina polarnost između vidljivog i nevidljivog, između ljudskog i božanskog aspekta izvor je i njezine životnosti, ali i mnogih kriza s kojima se susretala.

Da je danas govor o Mariji i njezinoj ulozi u Crkvi važan, očito je iz dokumenta Drugoga vatikanskog sabora, koji joj pridaje ozbiljno značenje i važno mjesto u povijesti spasenja. Iz tih dokumenata je očito da Crkva već od početka nije promatrala Mariju samo kao osobu koja kao i mnoge druge neizbježno nastupa u Isusovu životu. Njoj, naprotiv, pripada jedinstvena uloga u povijesti spasenja, i u skladu s time Crkva u liturgiji i pobožnosti Presvetoj Djevici, koju priznaje Majkom Božjom, iskazuje osobito štovanje. Crkva u Mariji prepoznaje vlastitu sliku u čistoj savršenosti, sliku kršćanina u njegovoj čistoj i punoj biti te zato i savršenu sliku žene. Objava također smješta Mariju u središte spasopovijesnoga zbivanja. Ona se nalazi na ključnim mjestima Isusova života: pri utjelovljenju Sina Božjega, u času njegova otkupiteljskog djela na križu, uoči dolaska Duha Svetoga kojim započinje razdoblje Crkve. Nadalje, Marija se spominje u kratkoj vjeroispovijesti prve Crkve, u apostolskom vjerovanju. U tom smislu, kako ističe i sam autor, Marija je predstavica svih stvorenja u dijalogu spasa i uzor vjerskog odgovora. (Usp. Mariologija, str. 8)

Svoje razmišljanje o Mariji autor je u knjizi prikazao u dva dijela. U prvom piše o Mariji u Kristovu otajstvu. Ovdje se usredotočio na Marijinu osobu te u određenom smislu želi odgovoriti na pitanje tko je ona u sebi. Odgovarajući na njega, uglavnom se osvrće i promišlja o marijanskim dogmama: o Marijinu bogomaterinstvu, o njezinu djevičanstvu, o njezinu bezgrešnom začeću i njezinu slavnom uznesenju na nebo.

Oslanjajući se na Crkvene oce prvih pet stoljeća, autor smatra da se o Marijinoj osobi i djelu može ispravno razmišljati jedino u povezanosti s njezinim si-

nom, Isusom Kristom. Njih dvoje su ostali neraskidivo vezani, kako u zemaljskom životu tako i u svijesti vjerničke pobožnosti prema njoj. Prve dvije marijanske dogme, tj. dogma o njezinu bogomajčinstvu i djevičanstvu, izrasle su iz kristološko-soterioloških razmišljanja Crkvenih otaca iz prvih stoljeća kršćanstva. Njihova promišljanja o Mariji su u skladu s novozavjetnom predajom. Prema tome, izvori o ovim marijanskim istinama sežu u Novi zavjet koji Mariju naziva Isusovom majkom, a o Isusu govori kao o pravom Bogu, na način eksplicitne i implicitne kristologije. Istina, koja svoje utemeljenje ima u novozavjetnoj objavi, da je Marija začela Isusa na djevičanski način, tj. po Duhu Svetome sadrži u sebi dvije dogme: djevičanstvo i bogomajčinstvo. Djevičanstvo je znak Isusova božanstva, a bogomajčinstvo Isusova čovjštva. Prema autoru, smisao Marijina bogomajčinstva vodi nas u središte kršćanstva jer otvara pogled u otajstvo Boga i u otajstvo čovjeka, čije se ispunjenje ostvaruje u međusobnoj komunikaciji koja se zasniva u uzajamnom i slobodnom prihvaćanju. Marijino djevičanstvo treba promatrati zajedno s njezinim bogomajčinstvom. Ono je vidljivi znak novog početka. Tamo gdje Bog donosi spasenje ljudima, to čini na znakovit način. Stoga i djevičansko začeće u Marijinu krilu nije nikakav privid, slika ili simbol nego istinska stvarnost.

Promišljajući o Marijinu bezgrešnom začeću, autor smatra da je riječ o vjerskoj istini koja svoje utemeljenje ima u Svetom pismu, kao i svaka druga objavljena istina. Njom se želi naglasiti shvaćanje Crkve da pobjeda nad neprijateljem počinje upravo ovdje: »Nije moguće da i časa bude pod grijehom ona s kojom počinje pobjeda nad grijehom« (str. 30). Marija je dakle od prvog časa svog života bez i najmanje sjene grijeha, tj. bez grijeha je i začeta. Po svojem bezgrešnom začeću uzor je zdravog čovjštva. Milost bezgrešnog začeća vrhunski je oblik otkupljenja jer Mariju nije tek

naknadno oslobodila, nego unaprijed sačuvala od grijeha.

Kao što je Marijin početak bio obilježen božanskim zahvatom, takav je bio i završetak njezina ovozemaljskog života. Naime Crkva vjeruje da je ona dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu. Poput drugih vjerskih istina koje se odnose na Marijinu osobu, tako i ova ima svoje utemeljenje u Objavi. Istina da je Marija bila uznesena na nebo nije u Svetom pismu izričito naviještena, nego »zgnusnuto utkana u njegovo tkivo, prisutna u tekstovima kao njihov puniji smisao« (str. 36). Autor smatra da ona ima veliko značenje upravo za naše vrijeme koje osjeća veliku čežnju za nebom, dok istovremeno u zagušenosti materijalizmom gubi smisao za njega. Zato je ona kroz ljudsku povijest trajni znak nade svim ljudima. Štujući Mariju, u njezinu konačnom ishodištu i slavnom uznesenju na nebo jasnije spoznajemo i naziremo smisao svih naših nastojanja i patnji koje su sastavni dio svakoga ljudskog života.

U drugom dijelu knjige, dok razmišlja o Mariji, autor želi odgovoriti na pitanje tko je ona za nas, tj. koje je njezino značenje u Crkvi i za Crkvu. Njezinu osobu i djelo tijesno povezuje s biti i poslanjem Crkve. Stoga na samom početku naglašava da je Marija njezina slika i uzor. Crkva u Mariji vidi vlastitu sliku u čistoj savršenosti, sliku kršćanina u njegovoj čistoj i punoj biti, te zato i savršenu sliku žene. Marija kao slika Crkve ima svoju povijest, kao i kršćanska vjera uopće.

Naime Marijin je zemaljski život prolazio kroz sva tri velika razdoblja povijesti spasa: vrijeme prije Krista, vrijeme Isusova zemaljskog života i vrijeme nakon Krista. Ona se nalazi na njihovu raskrižju te ima ključnu ulogu pri prelasku jednog razdoblja u drugo (usp. str. 42). Crkva će uvijek u Mariji promatrati osobu koja je imala jedinstvenu funkciju u povijesti spasenja, koja je u Isusu Kristu,

raspetome i uskrsnome, stigla na svoj eshatološki cilj.

Dok autor razmišlja o Mariji u svjetlu povijesti spasenja, smješta je u zadnju etapu Starog zavjeta. Njezinu vjeru povezuje s Abrahamovom vjerom, ali istovremeno naglašava da je po sadržaju iznad Abrahamove. Abrahamovo povjerenje u Božja obećanja i poslušnost njegovim zapovijedima ostat će uzor svim naraštajima, premda je sadržaj njegova vjerovanja još uvijek usmjeren na zemaljska dobra i tjelesno potomstvo. Za razliku od Abrahamove vjere, u Mariji već kuca živo srce novog Izraela. Glava mu je utjelovljeni Sin Božji, a tijelo, Crkva, vidljivo je u njegovoj Majci. U tajanstvenom liku žene iz Otkrivenja Marija i Crkva su jedno. To znači da je više nego itko drugi, čitavim svojim životom, Marija sudjelovala u djelu objektivnog otkupljenja. Svojom poslušnom vjerom odigrala je presudnu ulogu pri dolasku Otkupitelja u djelu utjelovljenja, a pod križem do vrhunca je razvila snagu te vjere. Bog je Mariju kao novu Evu uklopio u djelo drugog Adama. Punina njezine milosti, kvaliteta njezine ženstvenosti, njezina majčinska briga povezala ju je tako čvrsto s Kristovom žrtvom da se ta žrtva smije smatrati i njezinom. U tom smislu Marija zauzima jedinstveno mjesto u povijesti spasenja.

Knjiga Alfreda Schneidera *Mariologija* zasigurno je velik doprinos za dublje spoznavanje Marijina djela i lika. Njome se mogu obogatiti ljudi različitih profila: od vrsnih teologa pa sve do jednostavnih vjernika. Autor u knjizi izlaže nauk o dubokim tajnama vjere u svjetlu marioloških pitanja, ali na jednostavan i pristupačan način. Njome se mogu koristiti jednako učeni teolozi, ljudi koji su angažirani u različitim oblicima apostolata, kao i jednostavni vjernici koji žele produbiti svoju vjeru u otajstvo Božje neizmjerne ljubavi koja nam se dariva po Kristovoj preljubljenosti Majci Mariji.

Ivan Antunović